

En lille julemus på spil

Den 24. dec. 1818 opnåede en lille mus en ganske anseelig plads i verdenskulturen. Organist Franz Xaver Gruber (25/11 1787 Østug-7/6 1863) ved Sankt Nicholas Kirke i Oberndorf i hertugdømmet Salzburg fik denne dag et stort problem, idet kirkens orgel fuldstændigt nægtede at virke.

Gruber gik sammen med hjælpepræsten Joseph Mohr på opdagelse. Her måtte de konstatere, at en mus havde gnawet alvorligt i orglets cødlere dele, og at skaden var så omfattende, at en reparation ikke kunne nås inden midnatsgudstjenesten i anledning af julen. Og en

gudstjeneste uden orgel eller i det mindste uden musik, det ville aldrig gå godt.

Så kom hjælpepræsten Joseph Mohr i tanker om, at han tidligere havde skrevet en julesalme og foreslog organist Gruber at læse den og komponere en melodi til salmen. Salmen er ganske vist ikke noget særligt, sagde Mohr beskedent.

Ud over det defekte orgel, rådede kirken over to guitarer og et kor på 12 børn.

I fællesskab kunne de så stå for midnatsgudstjenestens musikalske indslag. Gruber syntes godt om digtet, og han komponerede en melodi for to guitarer, solostemme og kor. Julens midnatsgudstjeneste blev hermed reddet, og tænk hvilken redningsaktion det blev.

Hverken Joseph Mohr eller Franz Gruber anede, at deres lille men smukke sang skulle nå ud til verdens fjerneste egne. Den er oversat til alverdens sprog, 300 menes der, omdigtet og fortolket af adskillige kunstnere på scenen, i radio, på tv og brugt i film. Kort sagt – den er blevet den mest elskede julesalme i hele verden.

I de første mange år blev sangen betragtet som en tyrolsk folkemelodi, først i 1854, altså 36 år efter sin offentliggørelse, aflivede Franz Gruber denne myte, og forklarede sangens rette sammenhæng, som her beskrevet.

At det er en elsket julesalme, der kendes overalt, understreges også af, at netop den blev fællessangen ved den beskedne julefest i kz-lejren Dachau i 1944. Denne smukke julesalme kunne alle synge med på, trods den brogede flok af mennesker der her var samlet af mange forskellige nationaliteter og sprog.

Til Danmark nåede sangen i 1832, hvor A.P. Berggreen (1801-80) oversatte den til dansk. Den 8. dec. 1850 omdigtede Bernhard Severin Ingemann (1789-1862) sangen i Dansk Kirketidende, men det var en væsentlig anderledes tekst, end den vi bruger i dag. Andre danskere har også forsagt sig med oversættelser i 1956 Svend Rehling og i 1960 Ellen Lissner, men det er dog stadig Ingemanns fri fortolkning, vi bruger.

Nå ja, - jeg glemte vist at sige, hvad det er for en sang, denne historie drejer sig om - *Stille Nacht! Heilige Nacht!* som Bernhard Severin Ingemann omdigtede til - *Glade jul, dejlige jul.*

Men hvem kunne tænke, at hele denne historie fra 1818 skyldes

en lille julemus på spil i Salzburg

Frede Lauritsen